



# BİR HİKMET BİR MENKİBE





## 1. HİKMET

**“LÂ, LÂ.” DE “İLLA’LLÂH”A, TUTKUN OL, SARIL CÂNDAN,  
MANSÛR GİBİ “ENE’L-HAK” DE VE ÇEKİL MEYDANDAN,  
GÖZYAŞIN DERYÂ EYLE, ARZ TİTRESİN GİRYÂNDAN,  
HAK CEMÂLİN GÖSTERMEZSE, HÂLİN PERİŞÂN SENİN.**

( DİVAN-I HİKMET,92:29, HACE AHMED YESEVİ )

ABDÜLMELİK EVKAF ANLATIR: “BİRGÜN ÜSTADIM OLAN HALLÂC-I MENSÛR“A: “EY HOCAM! ÂRİF KİMDİR?” DİYE SORDUM. BUYURDU Kİ: “ÂRİF O KİMSEDİR Kİ, ZİL-KA“DE AYINDAN ALTI GÜN KALA, SALI GÜNÜ, 306 (M.918) SENESİNDE BAĞDÂD“TA ELİ AYAĞI KESİLEREK, GÖZLERİ ÇIKARILARAK, BAĞ AĞAĞI ASTIRILIP, GÖVDESİ YAKILARAK, KÜLÜNÜ SAVURURLAR.” ONUN DEDİĞİ ZAMANI GÖZLEDİM. MEĞER O SÖYLEDİĞİ KENDİYMİĞ, O NE SÖYLEDİ İSE AYNINI YAPTILAR.

DARAĞACINA ÇIKAN MENSÛR HAZRETLERİNE ÇU SUÂL SORULDU. **“TASAVVUF NEDİR?” ,“TASAVVUFUN EN AĞAĞI DERECEŚİ İÇTE BENDE GÖRDÜĞÜNÜZ BU HÂLDİR.” “YÂ İLERİ DERECEŚİ?” “ONU GÖRMEĞE TAHAMMÛLÜNÜZ OLMAZ.”**

BÜYÜKLER BUYURUYOR Kİ: **“VİLÂYET (EVLIYÂLIK) DERECELERİ SONSUZDUR. BUNLARIN İLKİ KALB MAKAMIDIR. MUHYİDDİN-İ A“RÂBÎ, HALLÂC-I MENSÛR VE MEVLÂNA CELÂLEDDİN-İ RÛMÎ GİBİ ZÂTLAR, HEP KALB MAKAMINDA İDİLER. ALLAHÛ TEÂLÂ KALB MAKAMINDA OLAN BİR MÛ“MİNE TAYY-I MEKÂN VE TAYY-I ZEMÂN İHSÂN EDER. (YA“NÎ, UZUN MESAFELERİ BİR ANDA GİDERLER VE ÇOK AZ BİR ZAMAN İÇİNDE, YAPILAMAYACAK İÇLERİ YAPARLAR.) BU MAKAMDA OLANLAR BİR AĞACA BAKSALAR. ALLAHÛ TEÂLÂ AĞACIN YAPRAKLARININ ADEDİNİ BİLDİRİR. BİR KİMSENİN YÜZÜNE BAKSALAR, HANGİ GÜNAHI İÇLEDİĞİNİ BİLİRLER.VİLÂYET DERECELERİNİN İLKİNDE OLAN BİR VELİYE, ALLAHÛ TEÂLÂ BUNLARI İHSÂN, EDER. VİLÂYET (EVLIYÂLIK) DERECELERİ SONSUZDUR.”**

( İSLAM ALİMLERİ ANSİKLOPEDİSİ)



## 2. HİKMET

**NEDÂMETLE GECE-GÜN AKITIP YAŞIM DÖKSEM,  
FERYÂD İLE HÂLİMİ RABB'İME ARZ EYLESEM,  
İYİLER HÜRMETİNE DİRDİME ŞİFA BULSAM,  
DUASIZ OLAN KULA DUA KÂR EDER Mİ Kİ?**

( DİVAN-I HİKMET, 175:5, HACE AHMED YESEVİ )

ENES B. MÂLİK (RADIYALLAHU ANH)'TEN RİVÂYET EDİLDİĞİNE GÖRE, İKİNCİ HALİFE DÖNEMİNDE, MÜSLÜMANLAR KURAKLIK YÜZÜNDEN KİTLİK TEHLİKESİYLE KARŞI KARŞIYA GELDİKLERİ ZAMAN, HALİFE HAZRETİ ÖMER (RADIYALLAHU ANH), ABBÂS B. ABDULMUTTALİB'İ (RADIYALLAHU ANH)'İ VESİLE KILARAK ALLAH'TAN (CELLE CELALÜHÜ) YAĞMUR TALEBİNDE BULUNUR VE ŞÖYLE DER "ALLAH'IM! BİZLER DAHA ÖNCE RESÛLULLAH (SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM)'İ VESİLE EDİNEREK SANA NİYAZDA BULUNURDUK. SEN DE BİZE YAĞMUR VERİRDİN. ŞİMDİ İSE PEYGAMBERİMİZ'İN AMCASINI VESİLE KILIYOR VE SENDEN TALEP EDİYORUZ, BİZE YAĞMUR İHSAN ET." ENES B. MÂLİK (RADIYALLAHU ANH), HAZRETİ ÖMER (RADIYALLAHU ANH)'İN BU DUÂLARINDAN SONRA, KENDİLERİNE YAĞMUR İHSAN EDİLDİĞİNİ BELİRTİR. (BUHÂRÎ İSTİSKA: 3, NO: 964, 1/342.)

İBN HACER ŞÖYLE DİYOR:  
ZÜBEYR B. BEKKÂR, "EL-ENSÂB" İSİMLİ ESERİNDE, ABBÂS (RADIYALLAHU ANH)'İN DUÂ EDİŞ ŞEKLİNİ VE VAKTİNİ AÇIKLAMİŞTİR. HADİSİN İSNADINI ZİKREDERKEN BELİRTTİĞİ ÜZERE, HAZRETİ ÖMER (RADIYALLAHU ANH), HAZRETİ ABBÂS (RADIYALLAHU ANH) İLE TEVESSÛL EDİNCE, HAZRETİ ABBÂS ŞÖYLE DUÂ ETTİ: "ALLAH'IM! GÜNAHTAN DOLAYI GELEN HİÇBİR BELÂ OLMASIN. BU BELÂLAR DA ANCAK TÖVBEYLE KALDIRILIR. BU İNSANLAR, SENİN NEBİ'NE YAKINLIĞIMDAN DOLAYI BANA TEVESSÛLDE BULUNUP SANA YÖNELDİLER. GÜNAHKÂR ELLERİMİZİ SANA UZATİYOR VE ALINLARIMIZI SENİN İÇİN SECDEYE KOYUYORUZ, BİZE YAĞMUR GÖNDER!" SONRA DEVAMLA "GÖKLERDEN YAĞMUR DAĞLAR GİBİ İNDİ." (İBN HACER, FETHU'L-BARÎ, III, 150.)



### 3. HİKMET

**ÂHİR ZAMAN ÂLİMLERİ ZÂLİM OLDU,  
DALKAVUKLUK YAPANLARSÂ ÂLİM OLDU,  
HAK SÖYLEYEN DERVİŞLERE DÜŞMAN OLDU,  
BAKIN HELE İSLÂM ELDEN GİTTİ DOSTLAR!  
( DİVAN-I HİKMET,86:5,HACE AHMED YESEVİ )**

EBÛ SAÎD EL-HUDRÎ'DEN RİVÂYET EDİLDİĞİNE GÖRE RASÛLULLAH (AS.) ŞÖYLE DEDİ:  
**"SİZDEN ÖNCEKİ MİLLETLERİN YOLLARINA SİZLER DE KARIŞ KARIŞ, ARŞIN ARŞIN  
GİRECEKSİNİZ. HATTA ONLAR KELER DELİĞİNE GİRMİŞLERSE, SİZ DE ONLARA  
UYACAKSINIZ."**

EY ALLAH'IN RASÛLÜ; YAHUDİLERLE HİRİSTİYANLARI MI KASTEDİYORSUN?" DİYE  
SORDUK.

**"- BAŞKA KİM OLACAK?" DEDİ.**

( BUHARİ, İ'TİSÂM, 14; ENBİYÂ, 50; MÜSLİM, İLİM, 3/6. )



#### 4. HİKMET

**GENÇ İHTİYAR ERKEKLERDEN EDEP GİTTİ,  
KIZLARDAN KADINLARDAN HAYÂ GİTTİ,  
“EL-HAYAU MİNE'L-İMÂN” RESUL DEDİ,  
HAYÂSIZ HALK GARİP OLDU DOSTLAR!**

( DİVAN-I HİKMET, 86:2, HACE AHMED YESEVİ )

EBÛ MÂLİK EL-EŞ'ARÎ -VEYA EBÛ ÂMİR EL-EŞ'ARÎ- "RASÛLULLAH'M (AS.) ŞÖYLE BUYURDUĞUNU İŞİTTİM" DEDİ: "ÜMMETİMDEN BİR KAVİM GELECEK VE ZİNÂYI, İPEĞİ, ŞARABI VE ÇALGIYI HELÂL SAYACAK. BAZI KAVİMLER DE BİR DAĞIN ETEĞİNDE (MESİRE YERİNDE) KONAKLAYACAKLAR, SÜRÜLERİNİ DE ÇOBANLARI GÜDECEK. MUHTAÇ BİR ADAM ONLARIN YANMA GELİNCE, ONLAR; *YARIN GEL!*" DİYECEKLER. YÜCE ALLAH DA ONLARI GECELEYİN BASTIRIR, DAĞI BAŞLARINA İNDİRİR (VE BİR KISMINI HELÂK EDER). KALANLARI DA KİYÂMET GÜNÜNE KADAR MAYMUN VE DOMUZ SÛRETİNE ÇEVİRİR." ( BUHARİ, EŞRİBE, 6.)

ALİ B. EBÎ TÂLİB'DEN RİVÂYET EDİLDİĞİNE GÖRE RASÛLULLAH (AS.); "- GENÇLERİNİZ FİŞKA DÜŞTÜĞÜ VE KADINLARINIZ AZDIĞI ZAMAN HÂLİNİZ NE OLUR?" DEDİ. ASHÂB; EY ALLAH'IN RASÛLÜ; BÖYLE BİR DURUM OLACAK MI?" DİYE SORDULAR. HZ. PEYGAMBER CEVÂBEN; **EVET, DAHA DA BETERİ OLACAK! MA'RÛFU EMRETMEDİĞİNİZ VE MÜNKERİ NEHYETMEDİĞİNİZ ZAMAN HÂLİNİZ NASIL OLACAK?**" BUYURDU. ASHÂB TEKRAR; EY ALLAH'IN RASÛLÜ; BU DA OLACAK MI?" DİYE SORDULAR. HZ. PEYGAMBER DE; **EVET, DAHA DA ŞİDDETLİSİ OLACAK! MÜNKERİ EMRETTİĞİNİZ VE MA'RÛFU NEHYETTİĞİNİZ ZAMAN HÂLİNİZ NASIL OLACAK?**" BUYURDU. ASHÂB YİNE; "- BU DA MI OLACAK, EY ALLAH'IN RASÛLÜ?" DİYE SORDULAR. HZ. PEYGAMBER DE; **EVET, DAHA DA KÖTÜSÜ OLACAK! MA'RÛFU MÜNKER GÖRDÜĞÜNÜZ VE MÜNKERİ DE MARÛF GÖRDÜĞÜNÜZ ZAMAN HÂLİNİZ NASIL OLACAK?**" BUYURDU.

(CAMİUL USUL,C.15,S.608 ,DİPNOT: MUSANNİFİN KAYNAĞIM BELİRTMEDİĞİ BU HADİS, EBÛ YA'LÂ'NM MÜSNED'İNDE (XI, 304, HADİS NO; 6420) VE TABERÂNÎ'NİN MU'CEMU'L-EVSAT'INDA EBÛ HUREYRE VASİTASIYLA DAHA MUHTASAR BİR ŞEKİLDE RİVÂYET EDİLMEKTEDİR. MECMAU'Z-ZEVÂİD'DE (VII, 28081), EBÛ YA'LÂ'NİN RİVAYETİNDE MUSA B. UBEYDE ADMDA METRÛK BİR RÂVÎ BULUNDUĞU BELİRTİLİR. TABERÂNÎ'NİN RİVÂYETİNDE DE CERİR B. MÜSLİM VE HEMMÂM B. YAHYA ADINDA MA'RÛF OLMAYAN RÂVİLER BULUNMAKTADIR. BKZ., CÂMİUT-USÛL, X, 42, DİPNOT, 1.)



## 5. HİKMET

**GECE-GÜNDÜZ TAATTE, SAYYÂD-EBRÂR OLANLAR,  
YEME-İÇME OLMADAN GENÇKEN GÜZEL KALANLAR,  
ÜMMET İÇİN UYKUSUZ GECELERE DALANLAR,  
RESUL'ÜN AHLAKINI SEN HÂLÂ BİLMEZ MİSİN?  
( DİVAN-I HİKMET,191:4, HACE AHMED YESEVİ )**

ŞEYH MUZAFFER DERYÂÎ (R.H) ŞÖYLE DEDİ: YEDİ YIL HÂCE HIZIR (A.S)'İN SOHBETİNDE BULUNDUM. GAVSLARIN GAVSI, HIZIR, İYLÂS VE KUTUB BAŞTA OLMAK ÜZERE TÜM GAYB ERENLER, ABDÂLLAR VE EVTÂDLAR HEPSİ ŞÖYLE DEYİP DUÂ EDİYORLARDI: **İLÂHÎ! EMRİNİ TUTMAYAN, TÂAT VE İBÂDET ETMEYEN, PEYGAMBER (S.A)'İN SÜNNETİNE UYMAYAN, GÜNAH VE FESAD İÇİNDE YÜRÜYEN KULLARINA HİDÂYET VE TEVBE NASİB EYLE! YİNE ŞÖYLE DUÂ EDİYORLARDI: İLÂHÎ! BELÂ, SIKINTI VE TÜRLÜ EZİYETLERLE MÜBTELÂ OLAN KULLARINA ACIYIP EZİYETLERİNİ DEF ET! VE ONLARIN DUÂLARI KABUL OLUP YOLDAN SAPMIŞ OLANLAR DOĞRU YOLU BULUYORLARDI.**  
( MİRATUL KULUB, S. 92, SUFİ MUHAMMED DANIŞMEND )



## 6. HİKMET

**HAK YANINDA ÂŞIĞIN, YÜZLERCE NAZI VARDIR,  
ZERRESİ KALMAZ ASLA, NÂRA ATSA YANARDIR.  
TESBİHATİ ; "ALLÂH" TIR, NAMAZ ORUCU VARDIR,  
BÂTIN İLMİNİ SÖYLER, BÖYLECE YÜRÜR OLUR.**

**VAHŞİ YARATIK GİBİ, ÇÖLÜ VATAN EDİNİR,  
SAHRADA KARGALARLA YOLDAŞ OLUR, GEZİNİR,  
HACET YOK ÂŞIKLARA, BAĞ U BOSTAN EDİNİR,  
HIZIR-İLYAS'I YOLDAŞ EDİNİR YÜRÜR OLUR.**  
(DİVAN-I HİKMET, 99: 3-4 , HACE AHMED YESEVİ )

( ŞEYH SEYYİD ABDULKADİR GEYLANİ ) BUYURDU Kİ: "YİRRNİBEŞ YIL KADAR, YALNIZ BAŞIMA SAHRALARDA DOLAŞTIM. KIRK SENE, YATSI NAMAZINDAN SONRA, SABAHA KADAR KUR'AN-I KERİM OKUDUM. BİR GECE, NEFSİM UYUMAK İSTEMİŞTİ. FAKAT NEFSİMİN BU İSTEĞİNE İTİBAR ETMEDİM. KIRK GÜN ORUÇ TUTUP, SONRA İFTAR ETTİM." YİNE ŞÖYLE ANLATMIŞTIR: "MÜNACAATTA İDİM. YANIMA BİRİSİ GELDİ. KENDİSİNİ TANIMİYORDUM. ARKADAŞ OLALIM DEDİM. FAKAT MUHALEFET ETMEMEK ŞARTIYLA DEDİ. MUHALEFET ETMEM DEDİM. BURADA BEKLE, GELECEĞİM DEDİ. GİTTİ, BİR YIL SONRA GELDİ. AYNI YERDE ONU BEKLİYORDUM. BİR MÜDDET BERABER OTURDUK. KALKTI GİTTİ. BEN GELİNCEYE KADAR BURADAN AYRILMA DEDİ. YİNE BİR SENE BEKLEDİM. GELDİ. YANINDA EKMEK VE SÜT GETİRDİ. BEN HIZIR'IRN , BUNLARI SANA GETİRMEMİ SÖYLEDİLER VE "KALK, BAĞDAT'A HAREKET ET!" BUYURDU.

( MENAKIBUL GEYLANİ, S.64,MÜTERCİM : ŞEMSEDDİN YELTEKİN, GELENEK )

MAKAMAT-I VELÂYETTE BİR MAKAM VARDIR Kİ, "**MAKAM-I HIZIR**" TÂBİR EDİLİR. O MAKAMA GELEN BİR VELİ, HIZIRDAN DERS ALIR VE HIZIR İLE GÖRÜŞÜR. FAKAT BÂZAN O MAKAM SAHİBİ YANLIŞ OLARAK, AYN-I HIZIR TELÂKKİ OLUNUR. (MEKTUBAT, 1. MEKTUB, BEDİUZZAMAN SAİD NURSİ)

AHMED YESEVÎ (R.A.), DAHA ÇOCUK İKEN KENDİSİNDE GARÎB HÂLLER, YAĞINDAN BEKLENİLMİYEN FEVKALÂDELİKLER MEYDANA GELİYORDU. HIZIR ALEYHİSSELÂM İLE GÖRÜŞÜP SOHBET EDİYORDU. ( İSLAM ALİMLERİ ANSİKLOPEDİSİ )

HACE AHMED YESEVİ BUYURUR :  
HIZIR BABAM KOYDU BENİ BU YOLA,  
ONDAN SONRA DERYÂ OLDUM TAŞTIM DOSTLAR!  
( DİVAN-I HİKMET, 19:1, HACE AHMED YESEVİ )



## 7. HİKMET

**SÜNNETİNİ SIKI TUTUP ÜMMET OL.  
GECE-GÜNDÜZ SALÂT-SELÂM, YAKIN OL.  
NEFSİNİ TEP, MEŞAKKATLERE RÂM OL.  
ÂŞIKLARIN İKİ GÖZÜ GİRYÂNDIR.**  
(DİVAN-I HİKMET, 138: 8 , HACE AHMED YESEVİ )

İMAM ŞARANİ RAHİMEHULLAHA AİT EL-UHUD İSİMLİ ESERDE BEYAN EDİLDİĞİ  
ÜZERE : ŞEYH NNUREDDİN EŞ ŞEVNİ RAHİMEHULLAHIN VİRDİ GÜNLÜK ON BİN  
SALAVAT OKUMAK İDİ.

ŞEYH AHMED EZ ZEVAVİ RAHİMEHULLAHIN VİRDİ İSE KRIK BİN SALAVAT İDİ.

BİR KERE O BANA BİZİM YOLUMUZ RASULULLAHA SALLALLAHU ALEYHİ VESELLEM  
ÇOK SALAVAT SALAVAT OKUMAKTIR.

BU VESİLEYLE BİZ O'NUNLA UYANIK HALDE OTURUP GÖRÜŞÜRÜZ SAHEBE GİBİ  
SOHBET EDERİZ KENDİSİNE DÜNYA İŞLERİMİZDEN BİR KISMINI SORARIZ VE HADİS  
HAFIZLARININ ZAYIF KABUL ETTİKLERİ HADİSLERİ SORUP O HADİSLER HAKKINDA  
RASULULLAH SALLALLAHU ALEYHİ VESELLEM İN KAVLİ ŞERİFİNE GÖRE HAREKET  
EDERİZ. BU HALLER BİZE VAKİ OLMADIKÇA BİZ RASULULLAH SALLALLAHU ALEYHİ  
VESELLEM E ÇOKÇA SALAT EDENLERDEN DEĞİLİZ DEMEKTEDİR DEDİ.

( SEVAPLARI KAT KAT FAZLA OLAN SALAVATI MUZAFAT, S.7-8, MÜELLİF : İBN ACİBE,  
MÜTERCİM : CÜBBELİ AHMED HOCA )



## 8. HİKMET

**ALTMİŞ GECE, ALTMİŞ GÜNDÜZ, BİR KEZ TAAM,  
SABAHA DEK NAMAZ KILIP, BİR KEZ SELÂM,  
ALTMİŞ ÜÇTE OLDU ÖMRÜM ELHAK TAMAM,  
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.**

**HAK MUSTAFA RUHU GELİP İMAM OLDU.  
TÜM MELEKLER YER ALTINDA KÖLE OLDU.  
ÇOK AĞLADIM, RESULULLAH NİMET VERDİ.  
MUSTAFA'YA MATEM TUTUP, BEN YERE GİRDİM.  
( DİVAN-I HİKMET, 8:5-6 , HACE AHMED YESEVİ )**

PEYGAMBER EFENDİMİZİ SALLALLAHU ALEYHİ VESELLEM UYANIKKEN GÖRENLER HAKKINDA İMAM SUYUTİ DERKİ :  
**EĞER BİRİ DERSE Kİ; “BU ŞEKİLDE GÖRENİN SAHABE OLMASI GEREKİR”, BUNUN CEVABI ŞUDUR; “BÖYLE BİR ŞEY GEREKMEZ. AMA O’NUN MİSALİNİ GÖRDÜĞÜNÜ SÖYLERSEK BU, AÇIKTIR. ŞÜPHESİZ SAHABE OLMAK İÇİN, ZAT-I ŞERİFİNİ, RUHEN VE CESEDEN GÖRMENİN SABİT OLMASI GEREKİR. ŞAYET ZATINI GÖRDÜĞÜNÜ SÖYLERSEK, SAHABELİĞİN ŞARTI, O’NU MÜLK ALEMİNDE GÖRMESİDİR. HALBUKİ BU RÜ’YET, O’NU MELEKUT ALEMİNDE GÖRMEKTİR. BU RÜ’YET İLE SAHABELİK SABİT OLMAZ. BU HUSUSU, O’NUN BÜTÜN ÜMMETİ O’NA ARZ EDİLİP, ONLARIN O’NU, O’NUN, ONLARI GÖRMESİ HAKKINDA VARİD OLAN HADİSLER TE’YİD EDER. ONLAR, O’NU MELEKUT ALEMİNDE GÖRDÜKLERİNDEN SAHABELİK SABİT OLMAZ. (TENVİRUL HALEK Fİ İMKANI RÜ’YETİN NEBİYYU VEL MELEK, İMAM SUYUTİ )**



**MOLLA OLUP MA'NÂYA OKUYUP KİTAP DESE,  
HAKK'IN YOLUNU BULUP, ONA GERÇEĞİ DESE,  
PİR ETEĞİNİ TUTUP, ŞEYHİNE HİZMET ETSE,  
MÛTÎ KULLAR HÜSRÂNA ASLA UĞRAMAZ DOSTLAR!**  
( DİVAN-I HİKMET, 165: 10 , HACE AHMED YESEVİ )

“BİR MÜRİD, BİR MÜRŞİDİN HUZURUNA GİREREK DEMİŞ Kİ: ‘ÜSTÂDİM! BENİM TARİKATA GİRMEM GEREKİR Mİ? BİR MÜRŞİDE MUHTAÇ MIYIM? CENÂB-I HAKK BENİ, MEZÂHİB-İ ERBAA'NIN (*DÖRT MEZHEBİN*) BİLCÜMLE AHKÂM-I ŞER'İYYESİNE (*BÜTÜN ŞERİ HÜKÜMLERİNE*) VÂKIF KILMIŞTIR. CENNETİN İÇİNDE YAŞAYACAK OLAN HALKIN CÜMLESİNİ GÖZÜMÜN ÖNÜNDEYİMİŞ GİBİ GÖRÜYORUM. ARŞURRAHMÂN-I A'ZAM'IN HAKÂYIKINA DA VÂKIFIM., YÜZ YİRMİ DÖRT BİN ENBİYÂ-Yİ MÜRSELÎN HAZERÂTİNİN MAKÂMÂT-I MÜBÂREKELERİNİ VE KABR-İ ŞERİFLERİNİ BİLİYORUM. BÜTÜN HAYVANÂT-I BERRİYYE VE BAHRİYYE'NİN (*KARA VE DENİZ HAYVANLARININ*) TESBÎHÂTINI DA İŞİTİYORUM VE BİLİYORUM. TAYARÂN EDEREK (*UÇARAK*) TAYY-İ MEKÂN İLE GEZMEĞE DE MEZUNUM. EVLİYÂ-I KİRÂM HAZERÂTINDAN KİM KİMİ ZİYÂRET EDERSE, ONU DA BİLİYORUM. KELÂMULLÂH-I KADÎM'İ DOKUZ YAŞINDA İKEN HIFZETTİM VE MAÂNİ-İ KUR'ÂN'A (*ANLAMINA*) VÂKIFIM. RESÛLÜ EKREM ALEYHİSSELÂM HAZRETLERİ'NDEN SÂDIR OLAN BİLCÜMLE HÂDÎS-İ ŞERİFELERİ BÂİS VE RÂVİLERİYLE (*KONULARI VE RİVAYET EDENLERİYLE*) BERABER BİLİYORUM. BENİM MÜRŞİDE NE CİHETTEN İHTİYACIM OLABİLİR? BİR MÜRŞİDDEN BEN, NE GİBİ BİR İSTİFÂDE VE FAYDA TEMİN EDEBİLİRİM?” . MÜRŞİD ONA CEVÂBEN DEMİŞ Kİ: -“EVET CENÂB-I HAKK'IN SANA BAHŞETMİŞ OLDUĞU BUNCA HAKÂYIK, KERÂMET VE KEMÂLÂT BÜYÜK BİR LÛTF-U İHSÂNDIR. FAKAT SANA LÂZİM OLAN BİR MESELE KALMIŞTIR. SANA SORDUĞUM ŞU SUÂLE CEVAP VER: CÜMLE ZERRÂT-I KÂİNÂTA CENÂB-I HAKK TEÂLÂ ‘ELESTÜ Bİ-RABBİKÜM’ HİTÂB-I İLÂHÎSİNDE BULUNDUĞU LÂHZADA SİZ NE CEVAPDA BULUNDUNUZ; VERDİĞİNİZ CEVABI BİLİYOR MUSUNUZ? CEVAP VER-DİĞİNİZ ANDA SAĞ VE SOLUNUZDA KİMLER VARDI?” MÜRİD CEVÂBEN: -“BİLMİYORUM VE HATIRLAMİYORUM” DEMİŞ. BU CEVAP ÜZERİNE MÜRŞİD BUYURMUŞ Kİ: -“OĞLUM! CENÂB-I HAKK'IN SANA İHSÂN ETMİŞ OLDUĞU O KADAR ULÛM, MAÂRİF VE HAKÂYIK, O GÜNÜN HAKÎKATINA VÂKIF OLUNCAYA KADAR 'LÂ ŞEY (*HİÇBİR ŞEY*) HÜKMÜNDEDİR. HİÇ KIYMETİ YOKTUR. BU SAYDIĞIN ULÛM VE HAKÂYIKTAN SANA BİR FAYDA HÂSIL OLMAZ. SENİN MUTLAKA MÜRŞİDİNİ BULUP, ONA TESLİM-İ NEFS ETMEN LÂZIMDIR. YOKSA BU HÂL ÜZERE DAHA BİN SENE YAŞAYACAK OLSAN, YİNE HAKÎKATA VÂSİL OLAMAZSIN.” MÜRİD DEMİŞ Kİ: -“YÂ SEYYİDÎ! BENİ TAHT-I TEDİYENİZE KABUL BUYURMANIZI İSTİRHAM EDERİM. HAKÎKAT VE SAÂDETİMİ SİZDEN BEKLERİM.” MÜRŞİD DEMİŞ Kİ. -“KABUL EDERİM. FAKAT BANA İLİM , AKIL VE HER TÜRLÜ FAZÎLETEN KENDİNİ TECRİD EDEREK (*SIYIRARAK*), HİÇBİR ŞEYDEN HABERİ OLMAYAN CÂHİL BİR ÜMMÎ SIFATIYLA GELECEKSİN. İLİM VE FAZÎLET SAHİBİ OLARAK GELECEK OLURSAN, SENİ KABUL VE İRŞÂD EDEMEM. CENAZE, GASSÂLİN (*ÖLÜ YIKAYICISININ*) ELİNE, NASIL TESLİM OLMUŞSA, O SURETLE BANA TESLİM OLACAKSIN. BU ŞARTLARI İKMÂL ETMEDEN SEN BENDEN BİR HAKÎKAT TALEP EDECEK OLURSAN BEYHÛDE (*BOŞ YERE*) UĞRAŞMIŞ OLURSAN VE HAKÎKATTEN BİR KOKU BİLE DUYAMAZSIN. VE SANA KÜÇÜK BİR KAPI BİLE AÇMAM.” MÜRİD, MÜRŞİDİN TARİFİ VEÇHİLE ONA TESLİM OLMUŞ VE ÜÇ SAAT ZARFINDA MÛCÂHEDEYİ İKMÂL EDEREK HAKÎKATA VÂSİL OLMUŞ.

( MENAKIBI ŞEREFİYYE, C. 1,S. 148-149-150 )



## 10.HİKMET

**RİYÂZETİ SIKI YAP, BUNDAN İNCİNSİN CÂNLAR,  
MEYDAN İÇRE BAŞIN VER, KABUL OLSUN KURBÂNLAR,  
HARÂM ZAKKUM YİYENLER, GERÇEĞİ NASIL ANLAR?  
HAK CEMÂLİN GÖSTERMEZSE, HÂLİN PERİŞÂN SENİN.  
( DİVAN-I HİKMET, 92:25 , HACE AHMED YESEVİ )**

ALİMLERDEN BİRİ ŞÖYLE DER: "KIRK GÜN AÇ KALMAYI BAŞARAN KİŞİYE MELEKÛT ALEMİNDEN BİR KUDRET PERDESİ AÇILIR/ÖZEL BİR TASARRUF GÜCÜNE KAVUŞUR." YİNE AYNI ZAT ÖYLE DER: "KUL, MELEKÛT ALEMİNE AİT BİR KUDRETİ/YÜCE ALLAH'IN KUDRET TECELLİSİNİ MÜŞAHEDE ETMEDİKÇE SAF VE HAKİKİ BİR ZÜHD HÂLİNİ ELDE EDEMEZ." DİĞER BİRİ DE ŞÖYLE DER: "BİR KİMSE, GAYB ALEMİNE AİT İLAHİ KUDRET TECELLİLERİNİ GÖZÜYLE GÖRÜR GİBİ MÜŞAHEDE ETMEDİKÇE, YAKİNİ BİR İMANA VE SÜREKLİ BİR İSTİKAMET HÂLİNE ULAŞAMAZ. BU HÂLİ ELDE EDEN KİMSE, SAHİP OLDUĞU MÜŞEHEDE SAYESİNDE HER ŞEYİ AYAKTA TUTANIN ANCAK ALLAHU TEALA OLDUĞUNU KESİN OLARAK BİLİR VE SÜREKLİ O'NA YÖNELİR; O'NUN HAKKINI YERİNE GETİRMEKLE MEŞGUL OLUR."

( KUTUL KULUB, C. 4, S.98, EBU TALİB EL MEKKİ )

ESKİ ŞEYHLER DERLER Kİ: DERVİŞ ÜÇ ŞEYİ SÜREKLİ VİRD EDİNMELİDİR: BİRİNCİSİ AÇLIK VE SUSUZLUK, İKİNCİSİ UYKUSUZLUK, ÜÇÜNCÜSÜ ZİKR-İ HAFÎ YANİ KALP İLE ZİKİR. BU ÜÇÜNÜ BERABERCE YAPMAK GEREKİR. EĞER BİRİ EKSİK OLSA DERVİŞ MURÂDINA ERİŞEMEZ. YANİ ORUÇ GÜNÜNÜ BU ŞEKİLDE GEÇİRMEK GEREKİR. ÖNCE, GÜNDE BİR LOKMANIN (ÖĞÜN YEMEĞİN) YARISINI YEMEK VE ZİKİRDEN BİR AN BİLE UZAK KALMAMAK İÇİN BİR GECE GÜNDÜZ UYKUSUZ KALMAK GEREKİR. BU BİR GECE GÜNDÜZ UYANIK KALDIKDAN SONRA, ÜÇ GÜNDE BİR LOKMA TAÂM YEYİP ÜÇ GECE GÜNDÜZ UYUMAZ VE ZİKİRDEN GÂFİL KALMAZ. BU ÜÇ GÜN UYKUSUZLUKTAN SONRA KÖTÜ RUHLAR GÖRÜNMEYE BAŞLAR. MÜRİD ONLARA HİÇ İLTİFÂT ETMEMELİ. SONRA BEŞ GÜNDE BİR LOKMA YEMEK YEYİP BEŞ GÜN UYUMAZ. SONRA GÖNLÜNÜN TOZ, BULANIKLIK VE ZULMETİ GÖRÜNMEYE BAŞLAR. SONRA HER YEDİ GÜNDE BİR LOKMA TAÂM YEYİP YEDİ GECE GÜNDÜZ UYUMAZ, GÖZ AÇIP KAPAYINCAYA KADAR BİLE ZİKİRDEN GÂFİL OLMAZ. BUNDAN SONRA KEŞFU'L-KULÛB (KALPLERİ OKUMA) MAKAMI AÇILIR. SONRA BU USÛL İLE DOKUZ GECE GÜNDÜZ UYKUSUZ KALIR. BUNDAN SONRA KEŞFU'L-KUBÛR (KABRİN İÇİNDEKİLERİ GÖRME) MAKAMI AÇILIR. SONRA ONBİR GECE GÜNDÜZ UYKUSUZ KALIR, KEŞF-İ ERVÂH-I TAYYİBE (İYİ RUHLARI GÖRME) MAKAMI AÇILIR. SONRA ONÜÇ GÜNDE BİR LOKMA TAÂM YEYİP GECE GÜNDÜZ UYKUSUZ KALSA, KEŞFU'L-MELÂİKE (MELEKLERİ GÖRME) MAKAMI AÇILIR. ( MİRATUL KULUB, S.90-91, SUFİ MUHAMMED DANIŞMEN )

**ÖNEMLİ NOT : RİYAZAT MÜRŞİDSİZ YAPILMAZ.**



## 11. HİKMET

**ZAMAN ÂHİR ZAMANDIR, EY DOSTLAR DİKKAT EDİN,  
TÜRLÜ TÜRLÜ BELALAR O ZAMAN YAĞAR İMİŞ.  
O BELALARI HAKK'IN GERÇEK DERVİŞ KULLARI,  
EL AÇIP DUA İLE BELAYI KOVAR İMİŞ.**  
( DİVAN-I HİKMET, 217: 1 , HACE AHMED YESEVİ )

HAZRET-İ ÖMER'İN HALİFELİĞİ ZAMANINDA MEDİNE-İ MÜNEVVERE'DE, ZELZELE OLUP HALK PANİĞE KAPILDI. HAZRET-İ ÖMER KAMÇISI İLE YERE VURUP, **“EY YER! ALLAH'IN İZNİYLE SÂKİN OL!”** DEDİ. YER BU SÖZ ÜZERİNE SÜKÛNETE ULAŞTI.

HAZRET-İ ÖMER'İN HALİFELİĞİ ZAMANINDA MEDİNE-İ MÜNEVVERE'DE BİR YANGIN ÇIKMIŞTI. ASHAB-I KİRAM DURUMU HEMEN HAZRET-İ ÖMER'E BİLDİRDİLER. HAZRET-İ ÖMER (R.A.) BİR SAKSI PARÇASINI ELİNE ALIP, ÜZERİNE, **“EY ATEŞ! ALLAH'IN (C.C.) İZNİYLE SAKİN OL”**, DİYE YAZDI. BU SAKSI PARÇASINI GİDİP YANGININ ORTASINA ATILAR. ALLAH'IN İZNİYLE ATEŞ SÖNDÜ.  
( MENAKİB-I ÇİHAR YARI GÜZİN, HAZRETİ ÖMER BABI 31. VE 32. MENKİBELER, ŞEMSÜDDİN AHMED SİVASİ )



## 12.HİKMET

**RABBİM, ÂŞIKLARA VERDİ AŞKINI,  
ŞÜKREDİP TUTUŞTUM, YANDIM BEN İŞTE.  
DÜ CİHÂN7 GÖZÜMDE HAŞHAŞ TANESİ,  
GÖRÜNMEDİ, HAKK'I SEVDİM BEN İŞTE.  
( DİVAN-I HİKMET, 12:1 , HACE AHMED YESEVİ )**

CÜNEYD BAĞDADÎ KADDESE'LLÂHÜ RUHÂHÛ YE "AŞK NEDİR", DİYE SORULDUĞUNDA  
ŞÖYLE DEDİ:  
"AŞKIN NE OLDUĞUNU BİLMİYORUM. FAKAT BİR ÇOCUĞA ÂŞIK OLAN KÖR BİR  
ADAM GÖRMÜŞTÜM. KENDİSİNE BAĞLANMAYAN ÇOCUĞA ŞÖYLE SESLENMİŞTİ:  
"SEVGİLİM BENDEN NE İSTİYORSUN?"  
ÇOCUK, "RUHUNU", DİYE KARŞILIK VERİNCE, DERHAL RUHDAN AYRILDI, CANINI  
FEDÂ ETTİ"  
( FEVAİHUL CEMAL,S.62, NECMEDDİN-İ KÜBRA )



### 13. HİKMET

**ZÂLİM ŞAYET CEFÂ ETSE, SEN; “ALLÂH!” DE.  
ELLERİN AÇ DUA EYLE, SABREYLE.  
HAK İMDADIN GELMEZ İSE KORK BÖYLE!  
HAK’TAN DUYDUM BU SÖZLERİ DEDİM BEN.**

**“ZÂLİM ZULM EDERSE, GEL BANA AĞLA,  
GÖZYAŞIN DÖK, KALBİNİ BANA BAĞLA,  
HARÂM, ŞÜPHE TERK EDİP, YÜREK DAĞLA...”  
ZÂLİMLERE YÜZ BİN BELA VERDİM BEN.  
( DİVAN-I HİKMET, 11: 14-15, HACE AHMED YESEVİ )**

BİR GÜN, HAZRETİ İSA ALEYHİSSELAM, BİR GENCİN, BİR PİRİ FANİYİ YANİ İHTİYAR  
BİR ZATİ BEYAZ SAKALINDAN TUTUP YERDE SÜRÜNDÜRDÜĞÜNÜ GÖRDÜ. GENÇE  
HİTABEN : (NE YAPIYORSUN ? ALLAHIN GAZABINA UĞRAYA CAKSM. YAĞMURLAR  
YAĞMAZ, OTLAR BİTMEZ BU SENİN SUÇUNDAN. İHTİYAR BİR ADAM DÖVÜLÜR MÜ ?)  
BUYURDUĞLINDA, İHTİYAR, HAZRETİ İSA'YA (BIRAK DÖVSÜN BENİ, BEN ONUN  
BABASIYIM. VAKTİYLE BEN DE BABAMI DÖVMÜŞ, SAKALINDAN TUTUP,  
SÜRÜKLENDİĞİM KADAR YERDE SÜRÜKLEMİŞTİM) DEDİ. BU DÜNYA ETME BULMA  
DÜNYASIDIR. NE EKERSEN ONU BİÇERSİN.  
( İRŞAD, C.1,S.179 ,MUZAFFER OZAK )



## 14.HİKMET

**BAŞTAN BAŞA GÜNÂHKÂRIM, BEN NEREYE GİDEYİM?  
YOL KAYBETMİŞ KÖPEK GİBİ, HÂLİM KİMDEN SORAYIM?  
BU HÂL İLE CEMÂLİNİ, SÖYLE NASIL GÖREYİM?  
ELİMDEN TUT, YOLUM GÖSTER Kİ; “ENTE’L-HÂDÎ”.**

**EL, AYAK, CÜMLE AZA, GÜNÂHKÂRDIR EY ŞÂHİM!  
SEN BENİ AFFETMEZSEN, GÖKLERE ÇIKAR ÂHİM!  
MAHÇUBUM, UTANIRIM, SANA MALUM GÜNÂHİM!  
ELİMDEN TUT, YOLUM GÖSTER Kİ; “ENTE’L-HÂDÎ”.  
( DİVAN-I HİKMET, 21 : 6-7, HACE AHMED YESEVİ )**

GENÇLİĞİNDE İBADET EDİP, SONRA İBADE Tİ Bİ RAKAN BİR DEL İKANLI BİR GÜN  
AYNAYA BAKIP SAÇINDA, SAK.AL INDA , BEYAZ KILLAR GÖRDÜ : (EYVAH ! BEN NE YA  
PTIM?) DEDİ. (ACABA ! ... AL LAHA DÖNSEM RABBİM BENİ AFVEDCR M İ?) DİYE  
DÜŞÜNDÜ. (ÖMRÜ MÜ ALLAHA İSYAN İLE GEÇİ RDİM NE YAPACAĞIM?) DİYE  
DÜŞÜNDÜĞÜ SIRADA KENDİNE HİTAP OLUP:  
- EY KULUM! ... SEN BENİ SEVERDİN. BEN DE SENİ SEVERDİ M. SEN BENİ TERK ETTİN.  
BEN SENİ HEL AK ETMEDİM. RIZKINI VERDİM . YİNE BANA DÖNERSEN , BEN YİNE DE  
SENİ SEVERİM, BUYURDU.  
( İRŞAD, C.1,S. 257, MUZAFFER OZAK )



## 15.HİKMET

**HAKK'A ÂŞIK OLANLAR, BULURLAR MURADINI,  
HIZIR, İLYAS SUNARLAR, O ÂB-I HAYATINI,  
KIYAMET VAKTİNE DEK, GÖRMEZ Kİ MEMATINI,  
KABR İÇİNDE UYANIK, UZANIP YATAR DOSTLAR!**  
( DİVAN-I HİKMET, 220 : 22 , HACE AHMED YESEVİ )

HIZIR ALEYHİSSELAM, BİR HAMAMA GİDER. İHTİYAR BİR ZATIN, KENDİ BAŞINA BİR KUMADA YIKANM.AKTA . OLDUĞUNU GÖRÜP, YANINA. VARIR. SELAM VERİR VE İHTİYAR ZATA LATİFE OLARAK, KARŞI KURNADA YIKANAN GENÇLERİ GÖSTEREREK : «BABA, GENÇLİĞİNDE İHTİYARLARA HİZMET ETMEMİŞSİN Kİ ŞU DELİKANLILAR DA SANA HİZMET EDİP SENİ YIKAMIYORLAR» DEDİĞİNDE, İHTİYAR ZAT : «BİZ GENÇLİĞİMİZDE İHTİYARLARA HİZMET ETTİK, AMA ·ZAMANE DELİKANLILAN BİZE HİZMET ETMİYORLAR» DER.

.HIZIR ALEYHİSSELAM : <<YA ÖYLE Mİ?» DİYEREK, İHTİYARIN ARKASINI SABUNLAR VE YIKAR. İHTİYAR ZAT ONA TEŞEKKÜRDEN SONRA :

«GENÇLER BİZİM · SIRTIMIZI VARSIN YIKAMAIN. ALLAH, BİZE İŞTE BÖYLE HIZIRI GÖNDERİP YIKATIR ! » DEYİNCE, HIZIR ALEYHİSSELAM ŞAŞIRIP KALIR, «BENİM HIZIR OLDUĞUMU NEREDEN BİLİYORSUN ?» DEDİĞİNDE : «ALLAHA KUL OLANA BÖYLE ŞEYLERİ BİLMEK GÜÇ DEĞİLDİR » CEVABINI ALIR.

HIZIR ALEYHİSSELAM, CENAB-I ALLAHA MÜNACAAT EDİP : «YARABBI ! BANA BİR DEFTER VERİP, O DEFTERDE SEVDİKLERİNİN İSMİNİ BİLDİRDİN. BU ZATIN İSMİ BURADA YOK. BU KİM.LERDENDİR?>> DEDİĞİNDE, ALLAHU SÜBHANEHU VE TEALA HAZRETLERİ CEVAP VERİR : «YA HIZIR ! SANA VERDİĞİM DEFTER, SEVDİKLERİMİN İSMİNİ HAVIDİR. BİR DEFTER DAHA VAR Kİ, ONU SANA VERMEDİM VE BİR KİMSEYE DE BİLDİRMEDİM. ONLAR, BENİM TAHTI GUBABIMDADIR. BENDEN BAŞKA ONLARI KİMSE BİLMEZ ONLAR BENİ SEVENLERDİR. SANA İSİMLERİNİ VERDİKLERİM BENİM SEVDİKLERİMDİR. BU ZAT İSE BENİ SEVENLERDENDİR. » BUYURDU.

( İRŞAD, C. 2, S. 72-73, MUZAFFER OZAK )



## 16. HİKMET

**EY DOSTLAR TEVEKKÜLÜN ÇEKEREK KILICINI,  
BELE BAĞLAYIP YOLA, ÖYLE ÇIKASIM GELİR.  
“LÂ TAKNETÜ...” RAHMETTEN ÜMİDİMİ KESMEYİP,  
MEVEDDET RÜZGARIYLA BEN DE ESESİM GELİR.**  
( DİVAN-I HİKMET, 199 : 1 , HACE AHMED YESEVİ )

RİVAYETE GÖRE **ŞEYH EBÛ YÂKUB BASRÎ** (RH.A.) ŞÖYLE DEMİŞTİR: BİR KERESİNDE HAREM'DE ON GÜN AÇ KALDIM. HALSİZLİK HASIL OLDU. NEFSİM BANA VÂDÎYE ÇIKMAMI, BELKİ ORADA HALSİZLİĞİMİ GİDERECEK BİR ŞEY BULABİLECEĞİMİ FİSILDADI. VÂDÎYE ÇIKTIM VE YERE ATILMIŞ BİR ŞALGAM BULDUM. ONU ALDIĞIMDA KALBİMDE ONA KARŞI BİR ÜRKÜNTÜ HİSSETTİM. SANKİ BİRİSİ BANA ŞÖYLE SESLENİYORDU:

“-ON GÜN AÇ KALDIN, SONUNDA NASİBİN ATILMIŞ VE BOZULMUŞ BİR ŞALGAM OLUYOR, ÖYLE Mİ?!”

HEMEN ONU YERE ATTIM VE DOĞRUCA MESCİDE GİRİP OTURDUM. BU ESNADA BİR ADAM GELİP ÖNÜME OTURDU, ORTA YERE BİR ÇANTA KOYDU VE:

“-BU SENİNDİR.” DEDİ. BEN:

“-BUNU BANA NE SEBEPLE VERİYORSUN?” DİYE SORDUM. ADAM:

“-BİZ ON GÜNDÜR DENİZDEYDİK. BİR ARA GEMİ NEREDEYSE BATACAK OLDU. HER BİRİMİZ EĞER ALLAH BİZİ KURTARIRSA BİR ŞEY TASADDUK ETMEYİ NEZRETTİK. BEN DE ALLAH BENİ KURTARIRSA BU ÇANTAYI HAREM'DE KALAN MÜCÂVİRLERDEN GÖZÜME İLK KİM İLİŞİRSE ONA VERMEYİ NEZRETTİM. KARŞILAŞTIĞIM İLK KİŞİ DE SEN OLDUN.” DEDİ. BEN:

“-AÇ BAKALIM ONU!” DEDİM. ADAM AÇINCA İÇİNDEN HALİS UN DAN YAPILMIŞ VE KIZARMIŞ ÇÖREK, KABUĞU SOYULMUŞ BADEM VE KÜP ŞEKER ÇIKTI. BİR AVUÇ ONDAN, BİR AVUÇ BUNDAN ALDIM VE ADAMA: “KALANI ÇOCUKLARINA BENDEN HEDİYE OLARAK GÖTÜR.” İŞTE BU HEDİYİYİ KABUL ETTİM SONRA KENDİ KENDİME: “RIZKIN ON GÜNDEN BERİ SANA GELİYOR, SEN İSE ONU VÂDÎDE ARIYORSUN.” DEDİM.  
( RUHUL BEYAN TEFSİRİ, C. 7 )



## 17.HİKMET

**HAKK'A KULLUĞUN BİLİP, O'NUN EMRİN SÖYLEYİP,  
TÜM KÜFFARI NEFY EDİP, GÜÇLÜ OLAN MUHAMMED!**  
(DİVAN-I HİKMET, 204 : 6, HACE AHMED YESEVİ )

SÜRÂKA B. MÂLİK B. CÜ'ŞÜM KİNÂNÎ, KÂFİRLERİN PEYGAMBER EFENDİMİZ'İ VE HZ. EBÛ BEKİR'İ ÖLDÜREN YA DA ESİR ALAN KİŞİYE YÜZ DEVE VERECEKLERİ HABERİNİ DUYUNCA PEŞLERİNE DÜŞTÜ VE ONLARA SÂHİL YOLUNDA YETİŞTİ. BAĞIRARAK: “-EY MUHAMMED! ŞİMDİ SENİ BENİM ELİMDEN KİM KURTARACAK?” DEDİ. PEYGAMBER EFENDİMİZ: “*BENİ CEBBÂR, BİR VE KAHHÂR OLAN (ALLAH) KURTARACAK.*” DEDİ.

CİBRÎL (A.S.) İNDİ VE:

“-EY MUHAMMED, ALLAH SANA: “YERİ SENİN EMRİNE VERDİM, ONA DİLEDİĞİNİ EMRET.” BUYURUYOR.” DEDİ.

PEYGAMBER EFENDİMİZ (A.S.):

“-EY YER ONU TUT.” BUYURDU. YER, ONUN CİNS ATINI DİZLERİNE KADAR İÇİNE ALDI. SÜRÂKA:

“-EY MUHAMMED, EL-EMÂN.” DEDİ. PEYGAMBER EFENDİMİZ (A.S.):

“-EY YER ONU BIRAK.” DEDİ. TOPRAK ONU BIRAKTI.

DENİLİR Kİ: “SÜRÂKA YEDİ DEFA SÖZ VERDİ, HER SEFERİNDE DE SÖZÜNDEN DÖNDÜ. HER SÖZÜNDEN DÖNÜŞÜNDE ATININ AYAKLARI YERE BATIYORDU. YEDİNCİSİNDE SAMİMİ BİR TEVBE İLE TEVBE ETTİ VE MEKKE'YE GERİ DÖNDÜ. PEYGAMBER EFENDİMİZ'İ (A.S.) ARAYAN BİR KİŞİ GÖRDÜĞÜ ZAMAN ONU BU İŞTEN VAZGEÇİRİYOR, “BEN YOLU İYİCE ARAŞTIRDIM, KİMSEYİ GÖREMEDİM.” DİYORDU. PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN MEDİNE'YE VARİŞ KISSASI SİYER KİTAPLARINDA ANLATILMIŞTIR. ( RUHUL BEYAN TEFSİRİ, C.7 ; BEYHAKÎ, DELÂİL, II, 484 )



## 18. HİKMET

**BAŞIN GİDER BU YOLDA, YOLCULUĞA HAZIR OL!  
AŞK YOLUNDA ÖLMEDEN, SEN ÖLÜME HAZIR OL!  
PİR ETEĞİNİ TUTUP, HİZMETİNE HAZIR OL!  
HİZMET EHLİ OLANIN YOLDA HİÇ KALDIĞI YOK!  
( DİVAN-I HİKMET, 136 : 8, HACE AHMED YESEVİ )**

HZ. ÂİŞE (R.ANHÂ)'NİN ŞÖYLE DEDIĞİ RİVAYET EDİLMİŞTİR: RASÛLULLAH (S.A.) MİNBERDE VE İNSANLAR DA ETRAFINDA OLDUĞU HALDE ŞÖYLE BUYURDU:  
**“EY İNSANLAR! ALLAH'TAN ONA YARAŞIR BİÇİMDE HAYÂ EDİN!”**  
BİR ADAM:  
“YÂ RASÛLALLAH! BİZ ALLAH'TAN ZÂTEN HAYÂ EDİYORUZ.” DEDİ.  
BUNUN ÜZERİNE PEYGAMBER EFENDİMİZ:  
**“SİZDEN HAYÂ EDEN KİMSE, HER GECE SİNİ ECELİ GÖZÜNÜN ÖNÜNDE OLDUĞU HALDE GEÇİRSİN. KARNİNİ VE KARNİNİN İHTİVA ETTİĞİ ŞEYİ, BAŞINI VE BAŞININ SAHİP OLDUĞU ŞEYİ MUHAFAZA ETSİN. ÖLÜMÜ VE ESKİYİP ÇÜRÜMEYİ HATIRLASIN. DÜNYA ZİYNETİNİ TERK ETSİN.”** BUYURDU.  
(TİRMİZÎ, KİYAMET, 24; MÜSNED, I, 387)



**SÜFÎ, GEREK KALBİNİ EYLESE SÂFÎ HÂLÎ,  
İBÂDETLE OLURDU BİŞR-İ HAFÎ MİSÂLÎ.  
SONRA OLUR VADİNDE, SÖZLERİNDE VEFÂLÎ,  
ŞÜPHEŞİZ HERKES GÖRÜR, KEŞF U KERÂMETİNİ.**  
( DİVAN-I HİKMET, 126 :4, HACE AHMED YESEVÎ )

**ZÜNNÜN MISRÎ** (K.S.) ŞÖYLE DEMİŞTİR: BİR GÜN BİR GEMİYE BİNİP SEFERE ÇIKTIM. YÜZÜ IŞIL IŞIL PARLAYAN BİR GENÇ DE BİZİMLE YOLA ÇIKTI. BİR ZAMAN İLERLEYİP DENİZİ ORTALAYINCA GEMİ SAHİBİ, İÇİNDE BİR MİKTAR PARA VE KIYMETLİ EŞYA BULUNAN KESEYİ KAYBETTİĞİNİ SÖYLEYİP GEMİDE OLAN YOLCULARI TEK TEK ARAMAYA BAŞLADI. NİHÂYET SIRA BU GENCE GELİNCE GENÇ, BULUNDUĞU YERDEN BİRDEN SIÇRAYIP DENİZİN DALGALARI ÜZERİNE OTURUVERDİ. DALGALAR ONA KOLTUK GİBİ OLDU. BİZ GEMİDEN HAYRETLER İÇİNDE GENCE BAKIYORDUK. GENÇ ŞÖYLE DEDİ: EY RABBİM! BU İNSANLAR BENİ HIRSIZLIKLA İTHÂM EDİYORLAR. EY GÖNÜL DOSTU/SEVGİLİ ALLAH'IM, SANA YEMİN EDEREK ARZ EDİYORUM Kİ, DENİZDE BULUNAN HER CANLIYA EMREDESİN VE ONLAR AĞIZLARINDA KIYMETLİ MÜCEVHERLERLE BAŞLARINI ÇIKARIVERSİNLER. **ZÜNNÜN-İ MISRÎ** DEVAMLA DİYOR Kİ: GENÇ SÖZÜNÜ TAMAMLAYINCA, BİZ DENİZ HAYVANLARININ AĞIZLARINDA PARLAYAN MÜCEVHERLERLE BAŞLARINI ÇIKARDIKLARINI GÖRDÜK. SONRA GENÇ DALGALARIN ÜZERİNDEN DENİZE DALIP SUYUN ÜZERİNDE MAĞRÛR TAVIRLARLA **“EY RABBİMİZ! YALNIZ SANA İBADET EDER VE YALNIZ SENDEN YARDIM İSTERİZ”** (EL-FÂTİHA, 1/5) DİYEREK GÖZDEN KAYBOLDU. ZÜNNÜN MISRÎ: “BU DURUM BENİ SEFER VE SEYÂHATLARE SEVK ETTİ VE BEN HZ. PEYGAMBER (S.A.)'İN ŞU SÖZÜNÜ HATIRLADIM:” **“ÜMMETİMDEN HER ZAMAN KALPLERİ İBRÂHÎM HALÎLURRAHMÂN'IN, İBRÂHÎM ALEYHİSSELÂM'IN KALBİ GİBİ OLAN OTUZ KİŞİ BULUNACAKTIR. BUNLARDAN BİRİ VEFAT EDİNCE, ALLAH ONUN YERİNE HEMEN SÂLİH BİR KUL GETİRİVERİR.”** KISSADAN ANLAŞILDI Kİ ALLAH TEÂLÂ BU GENCE LATÎF SIFATIYLA TECELLÎ ETMİŞ VE ONU DENİZİN KAHRINDAN KURTARMIŞTIR. ÇÜNKÜ BU GENÇ **“YALNIZ SANA İBÂDET EDERİZ”** HAKÎKATİNİN SIRRINA ERMİŞTİR. İŞTE İBÂDETİN YALNIZ ALLAH'A TAHSÎS EDİLMESİNDEN, TEVHÎDİN DE ALLAH'A TAHSÎSİ HÂSIL OLUR. İŞTE BU HAKÎKÎ TEVHÎDLE, KAHR YOLUYLA MEYDANA GELECEK HER ŞEY ORTADAN KALKAR. ZÎRÂ KENDİ VARLIĞINI KAHREDİP FÂNÎ OLAN BİR DAHA KAHR VE YOKLUĞA MAHKÛM OLMAZ. ZÜNNÜN MISRÎ BU GENÇTE DÜNYA EHLİNİN HÂLİNE MÜNÂFÎ OLAN BU DERÛNÎ HALLERİ MÜŞÂHEDE ETMİŞTİR.

**ŞEYH MAĞRİBÎ** ŞÖYLE DEMİŞTİR:

**DÜNYADA HİÇ KİMSE BİR HÂLDE BULUNMAKTAN HÂLÎ DEĞİLSE DE,  
LÂKİN BİZDEKİ BU HÂL BAŞKA BİR HÂLDİR, BAŞKASINDA BULUNMAZ.**  
( RUHUL BEYAN TEFSİRİ, C. 18 )



**KARA GÜNDÜR O SAAT Kİ, DÜNYADAN SEFER EYLERİN,  
ÇOLUK-ÇOCUK, MAL VE MÜLKÜ, BIRAKIP ÖYLE GİDERSİN.**  
( DİVAN-I HİKMET, 103 : 1, HACE AHMED YESEVİ )

ABDURRAHMAN B. TÂHİR'DEN RİVÂYET EDİLDİĞİNE GÖRE HARUN REŞİD MİSİR'A BİR VÂLİ TÂYİN ETTİ. VÂLİ MİSİR'A GİTMEK ÜZERE YOLA KOYULDU. NİHÂYET ŞEHİRİ UZAKTAN GÖRÜNCE "FİRAVUN'UN KİBİRLENİP BÖBÜRLENEREK «MİSİR MÜLKÜ BENİM DEĞİL Mİ» DEDİĞİ ÜLKE BU MU? VALLAHİ BU MİSİR HİÇ DE GİRMEMEYE DEĞMEZ" DEDİ VE ATININ YULARINI SALIVERDİ.  
( RUHUL BEYAN TEFSİRİ, C. 18 )

ŞÖYLE BİR KISSA ANLATILMIŞTIR:

"PADİŞAHLARDAN BİRİ GARİBANANIN BİRİNE BİR SEBEPTEN DOLAYI ÇOK KIZMIŞ, BİR HAPİSHANE YAPTIRIP ONU ORAYA TIKTIRMIŞTI. HAPİSHANENİN HİÇBİR YERİNDE IŞIK GİRECEK PENCERE YOKTU. BUNUNLA DA KALMAMIŞ, ONA YİYECEK VE İÇECEK VERİLMEMESİNİ EMRETMİŞTİ. ÜÇ GÜN GEÇTİKTEN SONRA KAPI AÇILDI VE KONTROL EDİLDİ. ADAM BU KADAR ZORLUKLARA RAĞMEN HÂLÂ AFİYETTE VE SEVİNÇLİ İDİ. ONUN BU HÂLİNİ PADİŞAHA HABER VERDİLER.

PADİŞAH:

— ONU BANA GETİRİN, DİYE EMRETTİ. ADAM PADİŞAHIN HUZURUNA VARDIĞINDA PADİŞAH ONA:

— SENİ BU SIKINTIDAN KURTARAN, BU KADAR ELEM VE KEDERDEN ÇIKARIP SANA FERAHLIK VEREN ZÂT'IN HAKKI İÇİN BANA SÖYLE! SENİN BU KURTULUŞUNUN SEBEBİ NEDİR? DİYE SORDU.

ADAM:

— OKUDUĞUM BİR DUA VAR, DEDİ. PADİŞAH SORDU:

— NEDİR O?

ADAM DEDİ Kİ:

— BEN ŞÖYLE DUA EDERİM: "ALLAHUMME İNNÎ ES'ELUKE YÂ LATÎFU YÂ LATÎFU, YÂ MEN VESİA LUTFUHÛ EHLE'S SEMÂVÂTİ VE'L ARAZÎNE. ES'ELÜKE'LLÂHUMME EN TULTİFE BÎ MİN HAFİYYİN HAFİYYİN HAFİYYİN BİLUTFİKE'L HAFİYYİ'L HAFİYYİ'L HAFİYYİ'LLEZÎ İZÂ ELTAFTE BİHÎ LİAHADİN MİN İBÂDİKE KUFİYE. FEİNNEKE KULTE VE KAVLUKE'L HAKKU'L MUBÎN."

( AYETTE BUYRULUYOR Kİ ; ) "ALLAH KULLARINA LÜTUFKÂRDIR, DİLEDİĞİNİ RIZIKLANDIRIR. O KUVVETLİDİR, GÜÇLÜDÜR." (ŞÛRÂ, 19)

( SALİHLERİN HİKAYELERİ, 302. HİKAYE , İMAM YAFİİ )



## 21. HİKMET

EY TÂLİP! İHLAS GEREK ÂŞIK OLSAN.  
CÂNDAN GEÇİP HAK YOLUNDA SADIK OLSAN.  
ONDAN SONRA DERGÂHINA LÂYİK OLSAN,  
LİYAKATSİZ CEMÂLİNİ GÖRSE OLMAZ.  
( DİVAN-I HİKMET, 119 : 5, HACE AHMED YESEVİ )

EBU YEZİD EL-BİSTÂMÎ"YE, "İSM-İ A"ZAM NEDİR?" DİYE SORULDUĞUNDA, O ŞÖYLE  
CEVAP VERMİŞTİR: "İSM-İ A"ZAM SİDK VE İHLÂSTIR. SEN SİDK VE İHLÂS SAHİBİ OL,  
SONRA İSTEDİĞİN İSMİ İSM-İ A"ZAM OLARAK AL."  
( MUHYİDDİN İBNÜ" L-ARABÎ, KİTÂBÜ" L-FENÂ, RESÂİLÜ İBNÜ" L-ARABÎ İÇİNDE, S. 7.)



